**โครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขาจังหวัด สระแก้ว - ปราจีนบุรี ตามพระราชดำริ**
**ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐**

**๑. หน่วยงานรับผิดชอบ**

**๑.๑ หน่วยงานหลัก**

๑.๑.๑ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์

๑.๑.๒ โครงการชลประทานสระแก้ว

๑.๑.๓ โครงการชลประทานปราจีนบุรี

**๑.๒ หน่วยงานบูรณาการ**

๑.๒.๑ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

๑.๒.๒ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานอื่น ๆ

**๒. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์/นโยบาย**

**๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ**: ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

**๒.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ**

๒.๒.๑ ประเด็นแผนแม่บท: ประเด็นพลังทางสังคม

๒.๒.๒ ประเด็นแผนย่อย: การเสริมสร้างทุนทางสังคม

๒.๒.๓ เป้าหมายของแผนย่อย: ภาคีการพัฒนามีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

**๒.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓**

๒.๓.๑ หมุดหมายที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

๒.๓.๒ เป้าหมาย: มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น

**๒.๔ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)**

๒.๔.๑ เป้าหมายที่ ๑๖ ความสงบสุข ยุติธรรม และสถาบันเข้มแข็ง

๒.๔.๒ เป้าหมายย่อย ๑๖.๗ สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความเป็นตัวแทนที่ดีในทุกระดับการตัดสินใจ

**๒.๕ นโยบายรัฐบาล**

๒.๕.๑ ข้อ ๑ นโยบายพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

- ข้อ ๑.๒ สืบสานต่อยอดโครงการพระราชดำริและโครงการตามแนวพระราชดำริ
  - การส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

**๒.๖ นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์**

๒.๖.๑ ข้อ ๓ พัฒนาศักยภาพเกษตรกร

- ยกระดับทักษะผ่านหลักสูตร Reskill และ Upskill
  - สร้างองค์ความรู้ ทักษะสมัยใหม่/สนับสนุนการประกอบอาชีพด้านการเกษตร

**๒.๗ ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๗๐**

- ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ ข้อ ๔ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนย่อยของแผนแม่บท ข้อ ๔.๑.๑ พลังทางสังคม ข้อ ๔.๑.๑.๔ การดำเนินภารกิจตามแผนแม่บทพลังทางสังคม

/๓. หลักการ...

**๓. หลักการและเหตุผล**

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๑ บริเวณพื้นที่ราบเชิงเขาบรรทัดพื้นที่ ๔๐๔,๗๓๐ ไร่ ในเขตอำเภอนาดี อำเภอกบินทร์บุรี อำเภอสระแก้ว อำเภอวัฒนานคร และอำเภอตาพระยา ซึ่งอยู่ในเขตรอยต่อระหว่าง ๓ จังหวัด คือ จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นพื้นที่ซึ่งเคยเป็นป่าสงวนแห่งชาติที่อุดมสมบูรณ์ ได้ถูกราษฎรบุกรุกเข้าไปแผ้วถาง จนทำให้พื้นที่บริเวณนี้กลายเป็นป่าเสื่อมโทรม สภาพดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรและการเพาะปลูก ประกอบกับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ได้ใช้พื้นที่บริเวณนี้เป็นที่ตั้งฐานปฏิบัติการที่จะแยกประเทศไทยเป็นสาธารณรัฐอินโดจีน โดยอาศัยแนวสันเขาบรรทัด อันเป็นเทือกเขาเชื่อมติดต่อกับสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตย ประชาชนและพื้นที่บริเวณนี้ได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ต่อมาหน่วยเฉพาะกิจกองพลที่ ๒ กองทัพภาคที่ ๑ ได้เข้ามาปฏิบัติการสนามในบริเวณพื้นที่ดังกล่าว พบว่า การที่จะปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ให้ราบคาบกระทำได้ยาก เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ไม่ให้ความร่วมมือ เพราะประชาชนเหล่านั้นหวาดกลัวภัยอันตรายต่าง ๆ ที่ผู้ก่อการร้ายจะหยิบยื่นให้ จากปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ เมื่อความทราบถึงใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จึงทรงมีพระราชดำริให้มีการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา โดยได้ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ หม่อมเจ้า จักรพันธุ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ องคมนตรี ประสานงานกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดวางโครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขาจังหวัดปราจีนบุรีตามพระราชดำริขึ้น โดยร่วมมือกับกองทัพภาคที่ ๑ จังหวัดปราจีนบุรี กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ เข้าดำเนินโครงการโดยเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม ปี พ.ศ. ๒๕๒๑ จากนั้น พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมหมู่บ้านโครงการพระราชดำริ และในโอกาสต่าง ๆ ได้พระราชทานพระราชดำริให้แก่คณะทำงานเป็นแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนได้พระราชทานอุปกรณ์และพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้ใช้ในโครงการ พร้อมทั้งพระราชทานแนวทางการพัฒนาไว้ ๓ ด้าน คือ ๑) การพัฒนาทางด้านจิตใจของราษฎร ๒) การพัฒนาทางด้านความรู้การประกอบอาชีพ และ ๓) การจัดสรรที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ นับตั้งแต่ปี ๒๕๒๑ เป็นต้นมา พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดช มหาราชบรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับโครงการห้วยโสมงจังหวัดปราจีนบุรี ถึง ๖ ครั้ง โดยครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔ มีความตอนหนึ่งในพระราชดำรัสว่า “...โครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดปราจีนบุรี และสระแก้ว ตามพระราชดำริ อาทิ โครงการอ่างเก็บน้ำพระปรง อ่างเก็บน้ำห้วยสะโตน อ่างเก็บน้ำท่ากระบาก และอ่างเก็บน้ำอื่น ๆ เป็นโครงการที่ดีมาก ทำให้มีปริมาณน้ำใช้เพิ่มมากขึ้น และผลที่ได้รับเพิ่มเติม ก็คือ ทำให้ดินมีการพัฒนาตามมาด้วย...” พระราชดำรัสดังกล่าว สืบเนื่องมาจาก เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๒๑ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำริเกี่ยวกับการวางโครงการพัฒนาต้นน้ำปราจีนบุรี โดยพระราชดำริเกี่ยวกับอ่างเก็บน้ำพระปรง “ควรพิจารณาสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำห้วยพระปรงโดยเร่งด่วนที่สุด ทั้งนี้ ควรพิจารณาเก็บกักน้ำอย่างเต็มที่เพื่อจัดหาน้ำให้ราษฎรสองฝั่งห้วยพระปรง ในเขตอำเภอวัฒนานคร จังหวัดปราจีนบุรี (จังหวัดสระแก้วในปัจจุบัน) สามารถทำการเพาะปลูกได้ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง และมีน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคตลอดปี” ซึ่งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ได้รับงบประมาณสำหรับการเตรียมงานเบื้องต้นในการก่อสร้างบ้านพักชั่วคราวและระบบสาธารณูปโภคพร้อมทั้งดำเนินการสำรวจข้อมูลและรายละเอียดเพื่อดำเนินการออกแบบ และวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๓๒ คณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการและอนุมัติให้กรมชลประทานดำเนินการศึกษา สำรวจ ออกแบบ และก่อสร้างโครงการพระปรง โดยกรมชลประทานได้วางแผนการก่อสร้างระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๓๔ - ๒๕๔๒

ส.ป.ก. ได้จัดทำโครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขาจังหวัดสระแก้ว - ปราจีนบุรี ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ เพื่อพัฒนาเกษตรกรตามแนวทางพระราชดำริโดยพิจารณากลุ่มเป้าหมายเกษตรกรจากพื้นที่ดำเนินการโครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขาในเขตปฏิรูปที่ดิน มุ่งเน้นการพัฒนาส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมโดยการจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มหรือวิสาหกิจชุมชน เพื่อการสร้างอาชีพและการพึ่งพาตนเอง ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาเกษตรกร ส.ป.ก. จะขับเคลื่อนงานพัฒนาเกษตรกรในพื้นที่ดำเนินงานตามห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) มีการวิเคราะห์ศักยภาพและตลาดเพื่อจัดการระบบผลิตให้ตรงเป้าหมายและดำเนินงานอย่างมีลำดับขั้นตอน เพื่อสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรในพื้นที่ดำเนินงานอย่างยั่งยืน

**๔. วัตถุประสงค์**

๔.๑ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับการพัฒนาด้านการเรียนรู้และการสร้างอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๔.๒ เพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้มีการพัฒนาชุมชนอย่างมั่นคงและยั่งยืน

๔.๓ เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่ม และบริหารจัดการกลุ่ม

**๕. กลุ่มเป้าหมายการดำเนินการ**

๕.๑ เกษตรกร/ทายาทเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดสระแก้ว ๔๐ ราย

๕.๒ เกษตรกร/ทายาทเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดปราจีนบุรี ๓๐ ราย

**๖. พื้นที่ดำเนินการ**

พื้นที่ดำเนินการหลัก ๔ อำเภอ ดังนี้

๖.๑ อำเภอเมืองสระแก้ว อำเภอวัฒนานคร อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

๖.๒ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

**๗. วิธีดำเนินการ**

๗.๑ จัดทำแผนปฏิบัติการโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกร

๗.๒ ประสาน สำรวจข้อมูลพื้นที่ เกษตรกรเป้าหมาย/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงโครงการ

๗.๓ คัดเลือกเกษตรกรเพื่อเข้ารับการส่งเสริมองค์ความรู้ จำนวน ๗๐ ราย

๗.๔ ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ/ศึกษาดูงาน เกษตรกรเป้าหมาย จำนวน ๗๐ ราย

๗.๕ สนับสนุนปัจจัยการผลิต เกษตรกรเป้าหมาย จำนวน ๗๐ ราย

๗.๖ คัดเลือกเกษตรกรตัวอย่างที่พร้อมในการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ และให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิต รวม ๒ ราย

๗.๗ การรายงานความก้าวหน้า ผลการดำเนินงาน และผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำเดือนในระบบ ALRO Tracking และรูปแบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่อง และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานประจำปี

๗.๘ การติดตามประเมินผลเกษตรกรตามแบบสัมภาษณ์เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรม และเกษตรกรตัวอย่าง

๗.๙ การสร้างภาพลักษณ์ผลการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงานโครงการ และการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวเนื่องกับโครงการฯ

๗.๑๐ การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.จังหวัด/ส่วนกลาง

๗.๑๑ การส่งเสริมการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ

/๘. ตัวชี้วัด...

**๘. ตัวชี้วัด**

๘.๑ เชิงปริมาณ : เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมตามแนวทางพระราชดำริ จำนวน ๗๐ ราย

๘.๒ เชิงคุณภาพ : เกษตรกรเป้าหมายที่น้อมนำแนวพระราชดำริไปปฏิบัติและได้ผลจริงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕

๘.๓ ผลสัมฤทธิ์ : เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐

**๙. งบประมาณ**

รวมทั้งสิ้น ๘๓๙,๗๐๐ บาท (แปดแสนสามหมื่นเก้าพันเจ็ดร้อยบาทถ้วน) ประกอบด้วย

๙.๑ พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ จำนวน ๖๐๖,๐๐๐ บาท (หกแสนหกพันบาทถ้วน)

๙.๒ เงินนอกงบประมาณ (เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม) จำนวน ๑๕๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนห้าหมื่นบาทถ้วน)

๙.๓ งบลงทุน ๘๓,๗๐๐ บาท (แปดหมื่นสามพันเจ็ดร้อยบาทถ้วน)

**๑๐. ระยะเวลาดำเนินโครงการ**

๑ ตุลาคม ๒๕๖๙ - ๓๐ กันยายน ๒๕๗๐

**๑๑. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ**

๑๑.๑ เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับความรู้จากการส่งเสริมทำให้มีการใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ

๑๑.๒ เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในแปลงตนเอง

๑๑.๓ เกษตรกรมีการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพึ่งพาตนเองได้

๑๑.๔ เกษตรกรร่วมอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกษตรกรสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน

๑๑.๕ เกิดกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะ วิชาชีพ การผลิต การตลาด และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของชุมชน